ЦЕНТЪР ЗА ОБУЧЕНИЕ – БАН

1000 София
ул. „Сердика“ № 4
http://edu.bas.bg

email: tdc-phd@cu.bas.bg
тел.: 02 987 31 67
02 979 52 60

Основна информация:

Име на курса: **"Европа-Китай" : дипломатически, икономически, културни отношения**
"Europe-China": diplomatic, economic, and cultural relations
(This course may also be held in English, upon request).
Лектор: Доц. д-р Мариана Тиен
Asoc.prof. Mariana Tian Ph. D.
Секция „Международноправни науки“, ИДП-БАН
Телефон: **0887313055**
Имейл: **mariana.tian@cu.bas.bg ; mar_tian@abv.bg**
Хорариум: 30 учебни часа, 20 кредита
Attendance: 30 hours, 20 credits

Анотация:

Тематиката е насочена към една от най-влиятелните сили в съвременната геополитика, която активно пренарежда световната икономика, технологии и съюзи – „предизвикателството Китай“ и неговите отношения с ЕС. Пекин поддържа силна търговия с Европа и САЩ, въпреки политическите спорове, а със своите глобални проекти за свързаност строи пристанища, железници и пътища в Африка, Азия и Латинска Америка, печелейки последователи и изграждайки мрежи по целия свят. Целта на курса е да разкрие вътрешната и външната политика на търговския гигант, произвеждащ по-голямата част от стоките на планетата, използващ пари и модерни роботизирани заводи, за да привлича развиващите се страни, превръщайки се в лидер на Глобалния Юг, а в рамките на ШОС, БРИКС и други международни организации обединява държави в Евразия и се проявява като дипломатически посредник, миротворец и балансьор на силите в точките на геополитическо напрежение. Курсът е с интердисциплинарен подход с теоретичен и емпиричен изследователски инструментариум. Предназначен за докторанти в хуманитарните и социалните науки. В контекстуален план разглежда Китай не като „фабриката на света“, а като напреднал играч, инвестиращ милиарди в микрочипове и AI технологии и оказващ въздействие върху развитието на останалите страни. Като глобален енергиен лидер в „Зеления преход“ с производството на соларни панели и електромобили, Китай контролира и световните вериги за доставки на важни суровини.

Тематично съдържание на курса:

Модул 1: ***Китайският модел на управление***.

- Тема 1: Политиката на реформи и „отваряне“ – основни характеристики, етапи на развитие
- Тема 2: „Китайската мечта“ – особености. Сходства и различия с „американската мечта“.
- Тема 3: „Сяокан“ – от Дън Сяопин до Си Дзинпин.

- Тема 4: Ролята на държавния контрол върху "дигиталния суверенитет" на Китай и „чистотата“ на интернет пространството в страната. Функция и цели на Great Firewall of China ("Големия китайски файъруол"). Политически измерения. Проектът "Златен щит" (Golden Shield Project). Методи за филтриране на съдържание в китайското дигитално пространство, анализ на ключови думи и проверка на съдържанието на пакетите (deep packet inspection).
- Тема 5: Правото на информираност. Различните гледни точки. Контролът върху информацията в Китай. Стратегии с „китайска специфика“ при оценяване на „външното“ съдържание във „вътрешната“ мрежа като част от системата за вътрешна сигурност. Китайските стратегии за противодействие на чуждото влияние. Ролята на изкуствения интелект и други дигитални технологии в анализа на данни. Методи за заобикаляне на цензурата в Китай.

Модул 2: ***Китайската външна политика***

- Тема 6: „Меката сила“. Историческо развитие, особености на китайската „мека сила“
- Тема 7: Членство на КНР в международните икономически организации. Китай и СТО. Историческо развитие, предизвикателства, перспективи. Ролята на Китай в ШОС и БРИКС
- Тема 8: „Споделената съдба на човечеството“. Китайските виждания и западната гледна точка.
- Тема 9: Евроазиатските проекти за свързаност. Китайският мега проект „Един пояс, един път“ в международноправен аспект. Предизвикателства. Китайската стратегия win-win. Различните гледни точки. Отговорът на Европа по отношение на китайските инфраструктурни проекти.

Модул 3: ***`Европа-Китай`: Исторически, дипломатически, културни отношения,***

- Тема 10: Исторически аспекти в отношенията „Европа-Китай“.
- Тема 11: Отношенията „Европа-Китай“ в контекста на икономическата глобализация.
- Тема 12: Отношенията „ЕС-Китай“ в контекста на политическата глобализация. Китайската културна дипломация в Европа.
- Тема 13: „КНР-Източна Европа“ в периода на Студената война. Европа и Китай в контекста на „пинг-понг“ дипломацията.
- Тема 14: „Китай-ЦИЕ“ – участници, предизвикателства, перспективи.
- Тема 15: Новият път на коприната в Черноморския регион. Икономически и идеологически предизвикателства.

Форми на обучение и оценяване:

Форма на обучение: Лекционни занятия с дискусии. Присъствено. При необходимост лекциите могат да се проведат и онлайн в платформата ЗУУМ.

Оценяване на курсистите: Комплексна оценка, формирана на базата на активността на курсистите по време на лекции, текущ контрол и въз основа на курсова работа върху предварително избрана тема по време на провеждането на курса, която се представя на заключителното занятие.

Компетентности, придобити в резултат на обучението (3-5 точки):

- Запознаване със съвременната система на международните отношения, в която Китай се позиционира като „незападна сила“, предлагаща на останалия свят допълващ модел на развитие към наложилата се през последните няколко десетилетия западно-демократична неолиберална парадигма.
- Разбиране на сложните икономически отношения между Китай, САЩ и техните съюзници в контекста на глобална конкуренция, новите технологии, търговия, вериги за доставки, климатични промени и т.н.
- Усвояване на ключови концепции в системата на международните отношения и управлението с „китайска специфика“; категорията „системен противник“ и др.
- Придобиване на умения за анализ на причините, довели до нарастващото глобално влияние на Китай и размисъл върху един от определящите геополитически въпроси на XXI век и на сериозните предизвикателства, пред които е изправена Европа по отношение на китайския възход
- Овладяване на специфични познания за конструктивното взаимодействие „Европа-Китай“ и за балансирания подход, който защитава демократичните ценности и националните интереси при избягване на ненужни конфронтации.

Литература:

1. Малинова, Мариана. „Китайската национална идея и изменение на приоритетите в стратегията на развитие на националната политика на КНР: причини и следствия”, Международни отношения (Списание за дипломация, политика и икономика), XXXVIII, 3/2009, с. 113–128 (ISSN: 0324-1092), (COBISS.BG-ID 1265701860).
2. Малинова, Мариана. „Китайският социален модел в контекста на регионалните и глобални измерения на социалното неравенство и бедност”, Сб. Неравенство и бедност: Тенденции в съвременна България и Европейски контекст. Проект на Фонд научни изследвания № ДОО 2-284/18.12.2008 „Хармонизация на българските национални ценности с ценностите на Европейския съюз: Постижения и проблеми” (съставител Иван Кацарски, под общата редакция на проф. Васил Проданов). Институт за изследване на обществата и знанието, БАН, София, 2011, с. 84 – 97 (ISBN: 978-954-8765-08-4).
3. Малинова, Мариана. „Реформите и влиянието им върху Китай и света след Третия пленум на 18-я конгрес на ЦК на ККП – очаквания, анализи, прогнози”. В:

Международни отношения (Списание за дипломация, политика и икономика), година XLII, брой 5-6/2013, с. 121–134 (ISSN: 0324-1092), (COBISS.BG-ID 1265701860).

4. Малинова, Мариана. „Българо-китайските културни отношения в най-новия период от своята история”. В: Българистика, Секция „История и археология”, Подсекция „Съвременна българска история” (Материали от Третия международен конгрес по българистика, 23-26 май 2013, София), Университетско издателство „Св. Климент Охридски”, Международна асоциация по българистика, (Фонд „Научни изследвания” към МОН) С., 2014, кн. 23, с. 243-265 (ISBN: 978-954-07-3842-0).
5. Радев, Тодор. Китай в Централна и Източна Европа. изд. Сиела, 2020 г.
6. Радев, Тодор. Инициативата „Един пояс, един път“ . Китайската перспектива. „Ентропи 1” 2017 г.
7. „Съвременен Китай от А до Я“. под редакцията на Тиери Санжюан. Издателство РИВА, 2009 г.
8. Тиен, Мариана. „Състояние и перспективи за развитие на българо-китайските отношения”. Геополитика 2015/2, с. 130-138 (ISSN 1312-4579).
9. Тиен, Мариана. „Балканите в китайския геополитически модел“. Международни отношения (Списание за дипломация, политика и икономика), година XLIX, бр. 5-6/ 2020, с. 27-36 (ISSN: 0324-1092).
10. Тиен, Мариана. „Поуките от древния Път на коприната за съвременния китайски мега проект `Един пояс, един път`“. Сп. Времена (Списание за световна история) брой 19/2020, с. 153-160 (ISSN: 2367-5527).
11. Тиен, Мариана. "Началото на политиката на реформи и отварянето към света и китайско-българските отношения". Времена (списание за световна история), 20, 2021 (ISSN:2367-552, 95-102) в съавторство с доц. Тиен Дзиендзюн;
12. Тиен, Мариана. "Китай е сила, която не може да бъде спряна". Икономика, 101, "Медия Икономика България", 2021, 82-85 (ISSN:1314-37ЬХ);
13. Тиен, Мариана. „Китайският мега проект `Един пояс, един път` - предизвикателство пред глобалното и регионалното икономическо развитие“. Сборник с материали от международната научна конференция "Предизвикателствата за сигурността и икономиката на държавите от Черноморския, Каспийския и Средиземноморския регион", I, ИК на ВУСИ, 2021, 317-327 (ISBN:978-619-7343-39-7).
14. Тиен, Мариана, Тиен Дзиендзюн. МЕЖДУНАРОДНОПРАВНИ АСПЕКТИ НА КИТАЙСКО-БЪЛГАРСКОТО РЕГИОНАЛНО ПАРТНЬОРСТВО В СЕВЕРОИЗТОЧНИЯ РАЙОН. Сб. „Дипломатически, икономически и културни отношения между Китай и страните от Централна и източна Европа“, 8, Фабер, 2023, 237-264
15. Тиен, Мариана, Надежда Ватева. Партньорството между "Китай и Международния валутен фонд в борбата с геоикономическата фрагментация ". Дипломатически,

икономически и културни отношения между Китай и страните от Централна и Източна Европа, 9, "Фабер", 2024, 102-113.

16. „Управлението на Китай“ (Том I и следващите) – Си Дзинпин. Издателство Изток-Запад.2024 г.
17. Хабова, Антонина. Европейският съюз и Китай, изд. УНСС, 2018 г.

На английски:

1. Brown, Kerry. Xi: A Study in Power. 2022
2. Economy, Elizabeth. "The Third Revolution: Xi Jinping and the New Chinese State" , 2018 г.
3. Kissinger, Henry. "On China" 2011 г.
4. McGregor, Richard. "The Party: The Secret World of China's Communist Rulers" , 2010 г.
5. Tian, Mariana. „The participation of Bulgaria in the initiatives of the ‘New Silk road’ - Achievements and challenges”. – In: Initiatives of the ‘New Silk Road’ Achievements and Challenges (Edited by Duško Dimitrijević and Huang Ping). Thematical Proceeding from the International Scientific Conference: Initiatives of the ‘New Silk Road’ – Achievements and Challenges, Belgrade, July 12-13, 2017, Belgrade, 2017, pp. 178-191 (ISBN: 978-86-7067-246-8).
6. TIAN, Mariana. „Bulgarian-Chinese trade, economic and financial relations within the initiative "One Belt, One Road" - Challenges and Prospects in the New Post-Covid World“. China-CEEC Cooperation and Development (Proceedings of the International Scientific conference: 2020 “China and Central & Eastern Europe”, November 18, Shanghai - Sofia, University of National and World Economy, 2021, 134-141 (ISBN:978-619-232-413-1)